

Letlhomeso la Togamaano ya Pakagare

Ka fa gare: Buisa ka maano a puso a 2014 – 2019

Setswana

"Aforika Borwa ke naga e e botoka thata go nna mo go yona go gaisa ka moo e kileng ya nna ka teng ka 1994 mme le matshelo a dimilionemilione tsa batho ba borona a tokafetse."

Le fa go le jalo, jaaka Leano la Tlhabololo la Bosetšhaba (NDP) mmogo le Pegelo ya *Ditlhothomiso mo Dingwageng di le Masomamabedi* ya Kantoro ya Moporesidente di kaela, dikgwethotharo tsa lehuma, go tlhoka tekatekano mmogo le botlhokatiro di tswela pele go ama matshelo a batho ba le bantsi.

"Fa re tsena mo legatong la bobedi la phetogo ya naga ya rona go tswa kwa pusong ya tlhaolele go ka nna setšhaba sa temokerasi sa bosetšhaba, re tshwanetse go ikamanya le phetogo ya ikonomi ya loago e e potlakang go busetsa kwa morago dikgwethotharo tseno.

"Phetogo ga e kitla e nna teng ntle le ditserganyo tse di tseneletseng."

President Jacob Zuma, Puo ya Maemo a Setšhaba, 17 Seetebosigo 2014.

Mmogo re tsweletsa pele Aforika Borwa

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Letlhomeso la Togamaano ya Pakagare (MTSF) la 2014 – 2019

Go tsenyeletsa temokerasi ya rona

Ka la bo 07 Phatwe 2014 puso e tlhomile MTSF ya 2014 – 2019. Seno ke leano la puso la go fetola matshelo gore a tokafale mmogo le go fetola setshaba le ikonomi ya borona ka bonako go gaisa ka moo go kileng ga bo go le ka gone ka 1994.

MTSF e tlhagisa maikemisetso a dithopho, ka kgatelelo mo go tsenyeng NDP tirisong.

MTSF e tlhagisa dikgato tse puso e tla di tsayang mmogo le dipeelo tseo e tla di fithelelang. Gape e neelana le ka letlhomeso la maano a mangwe a puso ya bosetshaba, ya porofense le ya selegae.

Letlhomeso leno le nopolu mokgwa yoo puso e dirang maano a go dira gore ikonomi ya Aforika Borwa e nne e e gaisanang, go tlhoma ditshono tsa ditiro tse di seriti mmogo le go tlhotlheletsa dipeelelso tse dikgolo tsa fa gae le tsa boditshabatshaba.

Seno ke MTSF ya ntlha go ka latela go tsenngwa tirisong ga NDP ka Lwetse 2012.

Leano la 2014 - 2019 ke karolo ya go ka fithelela Ponelopele ya NDP ya 2030.

Ka mafoko a Moporesidente Jacob Zuma:

"Leano le amogetswe jaaka leano la bosetshaba la naga yotlhe. Ke mokaelatsela wa rona mo dingwageng tse di tlhang di le 20. Ditiro tsotlhe tse re di dirang mo pusong jaanong ke karolo ya NDP e e tlhaloganyegang, go akaretsa maano otlhe a tirelo, go sa kgathalesege gore ke a loago, ikonomi kgotsa sepolotiki."

MTSF ke maiteko a puso a go ka totobala mo dipholising le mo maanong a yona le go netefatsa gore dipholisi tse di farologaneng di a nyalelana. Letlhomeso leno gape le netefatsa gore puso e netefatse gore go na le madi a a tlhogegang go ka diragatsa maano ano. Makwalo a tumelano mabapi le go dira tiro magareng ga Moporesidente le Tona e nngwe le e nngwe a tla ikaega mo ditiragatsong, ditshupetsong le mo dipeeleng tse di tlhagisitsweng ke MTSF.

Ka go dirisa NDP jaaka karolo ya botlhokwa ya Lenaanetiro (PoA), puso e tla potlakisa diphetogo le kgatelopele mo nageng ka go tlhoma Leano le Lentshwa la Puso la Kgolo ya Ikonomi, (NGP), Leano la Mafarathatlha la Bosetshaba mmogo le Leanotiro la Pholisi ya Diintaseteri (IPAP), e leng tseo di tsepamisang mogopolo mo go rotloetseng dipeelelso le go tlhaloganyana mo makaleng le mo diintasetering tse di eteletseng pele.

PoA e e tlhagisitsweng mo sekwalong seno e ikaegile ka ga dipeelo tsa MTSF mo dingwageng di le tlhano tse di tlhang.

Sekwalwa seno sa PoA, se se tlhagisang maano a puso mo dingwageng tse di tlhang di le tlhano, se ikaegile ka ga MTSF ya 2014 - 2019.

Go bona tshedimosetso ka botlalo ka ga manaane le ditirelo tsa puso, etela www.gov.za kgotsa romela imeili go: information@doc.gov.za

Go bona tshedimosetso ka botlalo ka ga PoA, etela webesaete ya Lefapha la Tiromaano, Tekolo le Tshekatsheko ya Tiro: www.poa.gov.za

E phasaladitswe ke Lefapha la Dithlaeletsano (DoC). Tshedimosetso House, 1035 Cnr Frances Baard and Festival Streets, Hatfield, Pretoria. Mogala: 012 473 0000.

TLHABOLOLO YA IKONOMI LE DITIRO

Phetogo e e potlakang ya ikonomi, kgolo ya ikonomi ya ka bonako mmogo le go tlhama ditiro

Lenaane la puso la Phetogo e e potlakang ya ikonomi maitlhomo a lona a ka ga go boloka ka bonako, kgolo ya ikonomi e e somarelegang, dipeelsetso tse di kwa godimo, ditiro tse dintsi, phokotsego ya go tlhoka tekatekano mmogo le go ntsha ikonomi mo diatleng tsa morafe o o rileng.

Mo dingwageng tse di tlhang di le tlhano, dipeelo tsa puso tse di botlhokwa di akaretsa:

- go oketsa lebelo la kgolo ya Seelosotlhe sa Dithlagisiwa tsa Naga mo Ngwageng (GDP) go tloga mo 2,5% ka 2012 go fitlha mo 5% ka 2019
- go oketsa lebelo la go beeletsa go ka nna 25% ya GDP ka 2019
- go tlhatlosa dišere mo letseng la kwa malapeng a a humanegileng a a ka nnang 60% go tloga mo 5,6% ka 2011/12 go fitlha mo 10% ka 2019
- go fokotsa palo ya semmuso ya botlhokatiro go tloga mo 25% mo kgweditharong ya ntlha ya 2013 go ka nna 14% ka 2020.

Go aga mafaratlhatlha

Puso e tla netefatsa gore go nna le tlamelo e e lekaneng ya motlakase gore ikonomi e kgone go gola mmogo le go baakanya dikgoreletsi tse dingwe tse di thibelang kgolo ka go dirisa Khomisene ya Moporesitente ya Bogokaganyi jwa Mafaratlhatlha (PICC).

Ntlha e e botlhokwa ke go atolosa tlamelo ya motlakase. Motlakase go tswa kwa boapeeleng jwa motlakase wa molelo wa malatlha o tla tokafatsa tlamelo ya motlakase ka 2015, mme leanotelele la tshireletso ya motlakase le tla tswelela go nna togamaano eo go tsepamisiwang mogopoloo mo go lona.

Puso e tla tswelela ka metswedi e mengwe e e farologaneng ya diporojeke tsa mafaratlhatlha tse di tla fetolang maemo a botshelo jwa batho ba borona le go tshegetsa kgolo ya ikonomi.” – Moporesitente Jacob Zuma, Puo ya Maemo a Setšaba, 17 Seetebosigo 2014

Puso e tla tswelela go phuruphutsha metswedi e mengwe e e kopantsweng ya metlakase go akaretsa ya malatlha, nyutlilea, gase ya šale mmogo le dioli le digase tsa kwa moseja wa mawatle mmogo le e e ntšhwafatsegang, go etswe tlhoko le tikologo, madi, loago le dilo tse dingwe.

Go potlakisa tlhagiso ya metswedi e mengwe ya metlakase mo gaseng ya šale le ya kwa moseja wa mawatle e tla nna ntlha e e kwa setlhoeng mo go tlameleng motlakase le mo maitlhomong a go godisa ikonomi ka kakaretso.

Go tshegetsa boikanyego jwa babeleletsi

Puso e tla buisana thata le dikgwebo go dira gore ba tlhaloganye botoka seo se thokegang go dira gore lekala la poraefete le beeletse, go netefatsa gore maano ao go dumelwaneng ka one a a diragadiwa; go dira gore go nne le boikanyego jwa babeleletsi, le go dira gore go nne le tshepano magareng ga kgwebo le puso. Puso gape e tla rotloetsa kgwebo go dira dikgateleopele tse di bonako mo tekatekanong ya go thapiwa, tlhabololo ya bokgoni mmogo le mo Tshegetsong e e Atolositsweng ya Bantsho mo Ikonoming (BBBEE).

Go thapiwa ga bašwa le basadi

Puso e tla rotloetsa kgwebo go tlhama ditiro le ditšhono tsa kgwebisano mo bašweng le mo basading mmogo le go dirisa sekema sa go efoga lekgetho sa bothapi. Sekema sa go efoga lekgetho sa bothapi se kgaogana tlhwatlhwya go thapa batho magareng ga puso le bathapi ka go fokotsa madi a go duela lekgetho go ya ka letseno leo le duelelwang ke mothapiwa mongwe le mongwe yo a thapilweng ke mothapi.

Tumelano ya Go Thapiwa ga Bašwa, e e saenilweng kwa Soweto, gaufi le Johannesburg, ka la bo 18 Moranang 2013 ke puso, mekgatlhya badiri, mekgatlhya dikgwebo mmogo le mekgatlhya baagi le ya bašwa, di rotloetsa go tlhamiwa go go utlwanetsweng ga ditšhono tsa ditiro mo bašweng ba maAforika Borwa.

Go beeletsa mo lekaleng la dipalangwa

Go beeletsa ga puso mo dipalangweng go tla bula ditshono tse dikgolo tsa kgolo ya ikonomi, ka go dirisa tokafatso ya ditirelo tsa batsamaya ka dinao mo teropong mmogo le kgodiso e tona mo bokgoning jwa Transnet jwa go rwala dithoto ka diterene.

A o ne o itse?

- Setheo sa Banamedi ba Diterene sa Aforika Borwa se sololetswe go ka dirisa R51 bilione mo dingwageng di feta di le 10 tse di tlwg go ka reka diterene tsa maemo a a kwa godimo. Palogotlhe ya diterene 580 di tla agiwa mo Aforika Borwa kwa femeng e ntshwa e e kwa Dunnottar, kwa ntle ga Nigel e e kwa Ekurhuleni, ka bokanaka R1 bilione. Lefelotirelo leno la dikweremitaro di le 600 000 le agilwe go ka nna lefelo la go tlhgisa dikuno, go nna lefelo la katiso le go nna gape phaka ya diintaseteri.

Porojeke eno e tla tlhgisa ditiro di le 8 088 tse di maleba, e leng karolo ya ditiro tse di maleba le tse wageng di le 10, ka go fithelela maemo a fa gae a kwa godimo ga 60%.

- Transnet e tla dirisa R107 bilione go tokafatsa bokgoni le tolamo ya mafarathjattha. Go bonel-di tla Transnet di tla oketsegao go tloga mo 368 000 ka 2011/12 go fitha mo 570 000 ka 2018/19

Katoloso ya mafarathjattha a tshedimosetso le ditlhaeletsano

Puso e tla atisa, ya ntshwfatsa le go oketsa thekego le phithelesego ya mafarathjattha a tshedimosetso le ditlhaeletsano mmogo le ditirelo tsa tlhaeletsano ka didirisiwa tsa ileketeroniki. Tsone di akaretsa porotebente le kgaso ya dijithale. Ditiro tsa ditheo tsotlhе tse di laolwang ke puso tsa thekenoloji ya tshedimosetso di tla lepalepanngwa le dipeelo tseno.

Go samagana le kgakgauthano ya kwa ditirong

Puso e tla dirisana le mekgatlho ya kgwebo le ya badiredi go dira gore go nne le tsetsepelo mo marakeng wa ditirelo ka go baakanya setlhodisegolo se se tlholang kgakgauthano mo ditirong tsa kwa meepong le kwa mafelong a mangwe. Puso e dumela gore seno se tshwanetswe go diragadiwa ka go tokafatsa maemo a amang badiredi a kwa tirong le kwa magaeng, mmogo le go tokafatsa botsalano kwa ditirong.

Leanotiro la Pholisi ya Diintaseteri (IPAP)

Ka go dirisa IPAP, matsholo a go reka fa gae mmogo le manaane a mangwe, puso e tla tokafatsa tiro ya makala a a nang le bokgoni jwa go ka tlhama ditshono tsa ditiro tse di tlhogagalang thata tse di jaaka tsa kwa meepong,

temothuong le kwa botlhagising jwa dikuno, mmogo le go rotloetsa kunngwelo mo dimeneraleng.

Leano le Lentshwa la Puso la Kgolo ya Ikonomi (NGP)

Puso e tla tsenyatirisong NGP go ka godisa makala a ikonomi a a nang le bokgoni jwa go ka thapa batho ka bontsi, a a jaaka a ikonomi ya tlhago, a thomelontle ya ditlhagisiwa le ditirelo kwa mebarakeng ya Aforika mmogo le a gase ya šale le dioli le digase tsa kwa moseja wa mawatle. NGP e ipeetse go ka fithelela ditiro tse dintshwa di le dimilione di le tlhano go simolola ka 2010 go fitha ka 2020.

Puso e tla tsenyatirisong dipholisi tsa yona ka matlhagathhaga tse di mabapi le BBBEE gore maAforika Borwa ao a neng a sa akarewa mo malobeng go ka nna karolo ya ikonomi, ba kgone go tsaya karolo ka tolamo mo dingwageng tse di tlwg. Kantorotona ya Tlhabololo ya Dikgwebo tse Dinnye e ikaelela go fithelela koketsegao mo mebarakeng mo palong ya dikgwebopotlana le dikgwebokgolo e leng seo se ka thusang go potlakisa go tlhamiwa ga ditiro.

Puso gape e tla gagamatsa tshegetso ya yona mo mekgatlhotshwaraganelong, bogolosegolo mo go phasalatseng le mo go tlameleng ka ditiro, go kgontsha bathlagisi ba bannye mo kgwebong go ka tsenela tshwaragano eno ya semmuso mmogo le go dirisa tshono ya diikonomi tse di kwa godimo.

Go rotloetsa BBBEE le go reka ka fa nageng

Puso e tla rotloetsa BBBEE le go reka ka fa nageng, e gapeletse gore madi a a dirisiwang a tshwanelo boleng jwa serekwa le go fokotsa bonweenwee. Puso e ikemiseditse go reka bonnye jwa 75% ya ditlhagisiwa le ditirelo mo batsweletsing ba Aforika Borwa.

Ditshitshinyo tsa go baakanya Molao wa Dikgaisano, 1998 (Molao wa bo 89 wa 1998) di ikemiseditse go:

- thibela go ipeela dituediso mo ditlhagisiweng tse di jaaka ditshipi le diedi tse di bogale.
- dira gore tlhagisodikuno ya fa nageng e oketsa dikgaisano tsa yona.

Go netefatsa fa go na le sefalana sa mafaratlhatlha se se arabelang tse di amanang le ikonomi se se tolameng ebile se gaisana, puso e tla ikemisetsa go:

- oketsa palo ya motlakase o o somaretsweng go tloga mo 1% ya ga jaanong go ya mo 19% ka 2019
- oketsa metswedi ya metsi e e rekilweng ka bontsi ka 5% fa go bapisiwa le 2014

- tshegetsa dipeeletso mo mafaratlhatlheng.
- fokotsa ditlhawatlhwaa tsa ditirelo tsa madi le tsa dipeeletso tsa madi.

Diporojeke tsa go tlhama ditiro

Puso e tla tlhatlosa Lenaanekatoloso la Ditiro tsa Setshaba (EPWP), bogolosegolo Lenaane la Ditiro tsa Baagi (CWP), go naya batho ba bantsi tshono ya go dira, go neelana ka katiso le maitemogelo a tiro, mmogo le go oketsa Tirisanommogo ya loago.

EPWP e tla neelana ka ditshono tsa ditiro di le dimilione di le thataro ka 2019 mme CWP e tla okediwa go ka nna le kgaolo e le nngwe mo masepaleng yo mongwe le yo mongwe mo bokhutlhong jwa 2014 le go aba ditshono tsa ditiro di le milione mo bokhutlhong jwa 2019.

- oketsa tsenyeletso ya porotebente go tloga mo 33,7% ka 2013 go fitlha 80% mo ka 2019
- oketsa ditone tse di tsamaisiwang ka diterene go tloga mo ditoneng tsa materiki (Mt) di le 207 ka 2013 go ka fitlha mo 330 Mt ka 2019
- tokafatsa tiragatso ya tiro ya boemelakepe le mafelo ao a leng mo mafelong a a leng mo gare ga naga go tloga mo ditomanying di le 28 go ya go di le 35 go ka tsamaisiwa ka ura e nngwe le e nngwe ka 2019.

Koketso ya tshegetso ya matlole mabapi le kgolo ya ikonomi

Bankatlhabololo ya Dinaga tsa Borwa jwa Aforika, Koporasitlhabololo ya Diintaseteri, Banka ya Mafatshe, Koporasi ya Matlole a Dintlo ya Naga mmogo le ditheo tse dingwe tsa tlhabololo ya matlole di tla tlamelka ka thuso ya matlole mo dipeeletsong tsa diintaseteri, tsa temothuo le tsa mafaratlhatlha.

Dibanka di tla rotloediwa go tlamela ditirelo tse dingwe gape tsa matlole mo palong e ntsi ya batho go ba thusa go oketsa dithoto tsa bone. Puso gape e batla go bona dibanka di thusa dikgwebopotlana gore di supologe mme di gole, le go tlamela ka kgolo mo makaleng a mantshwa le ao e leng bogologolo a le teng.

Dikgato di tla tsennigwa tirisong go baakanya mokgwa o o bokoa wa go adimana ka madi mmogo le madi a mantsi ao a duedisiwang mo dikarolong tse dingwe tsa lekala la matlole, le go dira gore lekala la matlole le amogele botlhe le go fitlhelesega.

Puso e tla gagamatsa melawana ya ditheo tsa matlole gore bareki ba ditirelo tseno ba tshwarwe sentle le gore didipositi di bolokesege. Postbank e tla nna le karolo e kgolo thata mo ditirelong tsa dibanka.

Phediso ya melawana e e sa tlhokagaleng e e kgoreletsang

Kantoro ya Moporesidente e tla sekaseka ka tsenelelo melao le melawana e mentshwa le eo e ntseng e le teng, go lekola fa e tsamaisana le NDP.

Puso gape e tla tlhamalatsa le go tokafatsa tolamo ya thulaganyo ya melawana mo dikgaolong tse di jaaka tsa makwalonetefaletso a go aga, tekolo ya mo karolong ya tikologo, go kwadisiwa ga ditlamoo, kobamelomelao ya lekgetho, melawanattelelelo ya go dira kwa nageng esele mo go nang le tlhokego e kgolo ya bokgoni, makwalonetefaletso a meepo, makwalonetefaletso a bodutelometsi mmogo le phitlhelelo ya ditirelo tsa mafaratlhatlha a masepala.

GO TOKAFATSA BOLENG LE PHITLHELELO YA THUTO LE KATISO

Badiredi ba ba nang le bokgoni go tshegetsa kgolo ya botlhe

Thuto e tshameka karolo e e botlhokwa thata fa go lekale-kangwang ditshono tsa botshelo tsa batho, go rotloetsa tsamaiso ya ikonomi, go godisa kgolo ya ikonomi, go tlhama ditiro, go fedisa lehuma le go fokotsa go se lekalekane.

Mo dingwageng di le tlhano tse di tlhang puso e ikemiseditse go fitlhelela tse di latelang:

- Bana botlhe ba ba leng mo gare ga dingwaga di le supa le di le 18 ba tshwanetse go tsena sekolo.
- 65% ya barutwana e tshwanetse ya bo e le mo setlhopheng sa bathuti ba ba lekanang le bona mo phaposing.
- 60% ya setlhophpha se sengwe le se sengwe e tshwanetse go amogela Lekwaloneteletso le Legolwane la Bosetšhaba kgotsa le lengwe la thuto kgotsa lekwaloneteletso la thuto le katiso e e tswelelang.
- 75% ya barutwana bao ba kwadileng diteko tsa Tlhatlhobo ya Bosetšhaba ya Ngwaga mo Mephatong ya 3, 6 le 9 e tshwanetse go fitlhelela dipholo tse di kwa godimo ga 50% mo go buiseng le go kwaleng le mo dipalang.
- Palo ya barutwana ba legato la Mophato wa 12 bao ba fitlheletseng matshwanedi a go ka tsweletsa dithuto kwa yunibesiti e tla okediwa go fitlha mo go 250 000 (go gaisa 172 000 ka 2013).
- Palo ya baithuti ba ba dirileng dikopokwadiso kwa diyunibesiting e tla okediwa go fitlha mo go 950 000 ka 2013 go fitlha mo go 1,07 million.
- 90% ya baithuti ba ba tlhokang katiso ya kwa tirong le maitemogelo go konosetsa dithuto tsa bone ba tla tsenngwa tirong.
- Palo ya baithuti ba ba dirileng dikopokwadiso kwa dikholetšeng tsa Thuto le Katiso ya Setegeniki le Thuto ya Tiro (TVET) e tla okediwa go fitlha mo go 670 455 ka 2013 go fitlha mo go 1,238 milione.
- Dikopokwadiso kwa diyunibesiting mo mananeong a motheo di tla oketsega go fitlha go baithuti ba le 36 000 (go tloga mo go 16 300 ka 2013).
- Palo ya badirikadiatla eo e tlhagisiwang ngwaga yo mongwe le yo mongwe e tla okediwa go fitlha go 24 000 ka ngwaga ka 2019 (go tloga mo go 18 110 ka 2013), go fitlhelela ditlhokwa tsa ikonomi e e golang.

- Go tshegetsa kitso ya ikonomi, palo ya dialogane tsa PhD e tla okediwa go fitlha go 3 000 ka ngwaga ka 2019 (go tloga mo go 1 870 ka 2013).
- Palo ya dialogane tsa saense ya boenjenere e tla okediwa go fitlha go 57 000 (9 974 e tlhagisitswe ka 2012).
- Palo ya dialogane tsa boitekanelo jwa batho le jwa diphologo e tla okediwa go fitlha go 45 000 (8 015 e tlhagisitswe ka 2012).
- Palo ya dialogane tsa saense ya tlhago le ya fisika e tla okediwa go fitlha go 36 000 (6 366 e tlhagisitswe ka 2012).
- Go tshegetsa boleng jwa thuto ya motheo, diyunibesiti di tla tlhagisa dialogane tsa barutabana di le 20 000 ka ngwaga ka 2019, koketsego go tloga go 13 740 ka 2013.
- Go tshegetsa boleng jwa botlathleledi, diyunibesiti di le 10 di tla tlhathlelela ka dirutwa tsa TVET ka 2019.
- 30% ya bathatlheledi ba dikholeje tsa TVET ba tshwanetse go nna le maitemogelo a kwa tirong mo ngwageng yo mongwe le yo mongwe ka 2019.
- Letlolo la Tlhabololo ya Dipatlisiso le Boruti le tla okediwa go tloga mo baithuting ba le 50 go ya go ba le 400 ka 2019.
- Go godisa sebopego sa loago le sa hisetori ya badiredi ba tsa thuto, palo ya bathobatsho ba bantšwa e tla okediwa ka palo e e kanaka 100 ka 2019.
- Palo ya baithuti ba dithuto tsa morago ga dikerii bao ba abetsweng ke Letlolo la Dipatlisiso la Bosetšhaba dibasari le ttlelelo ya go ikamanya le ditlhophpha tsa barutegi ba bangwe e tla okediwa go fitlha mo 27 411 mme e oketsege mo tsamaong ya dingwaga di le tlhano mo baithuting ba di-Masters (3 704 ka 2012), le 15 209 mme e oketsege mo tsamaong ya dingwaga di le tlhano mo baithuting ba di-Doctoral (2 265 ka 2012).

A o ne o itse?

Dikgato tsa puso tsa go tokafatsa boleng jwa thuto di akaretsa maitsholo a mantle le maikarabelo mo dikolong. Barutabana ba tla solo felwa gore ba bo ba le kwa phaposing, ka nako mme ba ruta fa barutwana bone ba tla solo felwa gore le bone ba bo ba le kwa phaposing, ka nako mme ba ithuta. Bagokgo ba tla enngwa nokeng gore ba totobatse melao le maitsholo a mantle go gaisa.

Maiteko a go somarela le go potlakisa ditlhabololo mo tiragatsong ya dikolo a akaretsa tse di latelang:

- Dikgato tse di ka tokafatsang bolaodi jwa dikolo, boeteledipele le thwalomaikarabelo, go akarediwa le dithlokwa tsa bogaisani le tshegetso ya botsamaisi mo bagokgong le mo badiredipusong ba dikgaolo, go netefatsa gore barutwana ba kwa tirong ka nako, ba a ruta le go diragatsa kharikhulamo yotlhe.
- Go beeletsa mo meagong ya dikolo le mo tlhokomelong ya tsone, go baakanya ditshalelomorago, go aga meago e mengwe boemong jwa e e sa siamang, le go fithelela maemo a a rileng a kgeleloleswe le a mafelo a kwa dikolong.
- Tshegetso ya go tlhabolola barutabana le katiso e e tokafaditsweng ya barutabana ba kamoso, go agelela mo Lenaaneng la Basari la Funza Lushaka.
- Netefaletso ya gore mothuti yo mongwe le yo mongwe o bona dibuka tsa go buisa tse di tlhogekang mo serutweng se sengwe le se sengwe le mo mophatong yo mongwe le yo mongwe.

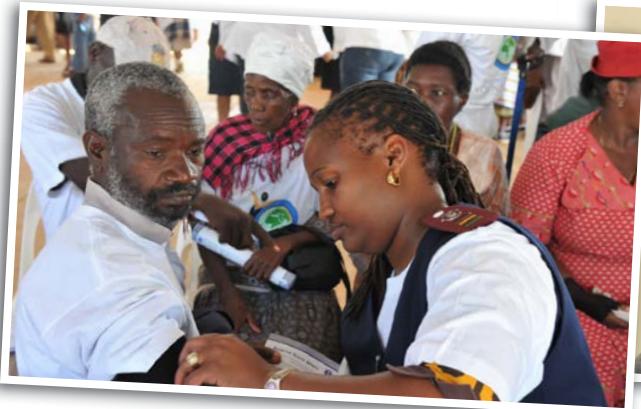

- Go gagamatsa boleng jwa melawana ya ga jaanong ya Mophato R go ntse go netefadiwa gore togomaano e e maleba e diragadiwa go atolosa ttlelelo ya Mophato wa pele ga wa R
- Katoloso e nngwe gape ya lenaane la Tlhabololo ya Bana ba Banny (ECD), le le laolwang ke lekala la tlhabololo ya loago, le tsenya seatla mo go baakanyetseng bana go ya sekolong fa ba le dingwaga di le 5 - 6.
- Go tsenngwatirisong ga manaane a go babalesega kwa dikolong go netefatsa gore barutwana ba tshela ka pabalelo, go akaretsa go se letlelelwé le eseng ga go bogisana ga barutwana.
- Go tsenyatirisong dipuo tsa maAforika kwa dikolong ka magatogato go tlhotlheletsa tirisanommogo ya loago.

"Aforika Borwa e tlhoka baenjenere gore e kgone go atolosa lenaane la peeletso mo mafaratlhatheng le go etelela pele diphetogo mo meepong, diintasetering le mo dithotong. Naga e tlhoka gape le dingaka, baoki le badiredi ba boitekanelo mo ditirelong tse di farologaneng go ka aba tlhokomelo e e boleng ya boitekanelo." – **MTSF 2014 - 2019**

GO NETEFALETSATLHOKOMELO YA BOITEKANELO E E BOLENG LE PABALESEGO YA LOAGO GO BOTLHE

Botshelo jo botelele jo bo nang le boitekanelo mo go maAfrika borwa otlhe

Puso e tla tokafatsa boleng le phitlhelesego ya ditirelo tsa boitekanelo ka go tsenya tirisong Inšorensen ya Bosetšhaba ya Boitekanelo (NHI).

NHI ke thulaganyo ya matlole e e tla netefatsang gore baagi bottlhe ba Aforika Borwa ba neelwa ditirelo tse di botlhokwa tsa tlhokomelo ya boitekanelo, go sa kgathalesege maemo a bona a tiro le gore a ba kgona go dueleta ditirelo tseno.

Go tokafatsa tlhokomelo ya boitekanelo mo dingwageng di le tlhano tse di tllang, puso e dirile maano a go:

- tokafatsa boleng jwa tlhokomelo ya boitekanelo le go fokotsa nako e go letiwang ka yona mo lekaleng la puso, ka go tshegediwa ke Kantoro e ntšhwya ya Kobamelo ya Maemo a Boitekanelo le go obamela Lokwalo Iwa Ditshwanelo tsa Balwetsé
- atolosa le go tsosolosa tlhokomelo ya boitekanelo jwa botlhokwa, go akaretsa le ditlhophap tse di lekolang ba ba leng kwa kgakala mo diwotong tsa dimasepala le ditirelo tsa boitekanelo jwa kwa dikolong
- atolosa tekelelo ya ditirelo tsa NHI e e ikaegileng kwa dikgaolong
- rotloetsa botshelo jo bo itekanetseng le go itlhathoba gangwe le gape kgatlhanong le malwetsé a a sa fetelaneng
- fokotsa dituelelo tsa tlhokomelo ya boitekanelo
- tokafatsa palo ya badiredi ba lekala la boitekanelo, go tsosolosa dikholeje tsa booki le go atolosa katiso ya badiredi ba boitekanelo
- beeletsa mo bolaoding le mo boeteledipeleng jwa boitekanelo, go akaretsa dipaakanya tsa puso, tlameló ya matlole le bolaodi jwa dipetlele tse di bothlhokwa go ka nna mafelo a bosetšhaba ao balwetsé ba ka romelwang kwa go ona
- tokafatsa togomaano ya mafelo a boitekanelo le go potlakisa kabelo ya mafaralihatlha
- gagamatsa go tsennngwatisong ga manaane a thibelo le bolaodi jwa HIV le AIDS, mmogo le a bolwetsé jwa mafatla (TB)
- atolosa phitlhelelo ya boitekanelo jwa pelegi le thobalano ka go tokafatsa mekgwa e e leng teng e e farologaneng ya thibela-pelegi
- fokotsa go nna mo mmeleng go go sa amogelweng bogolosegolo tsepamiso mogopolo e totile thata bašwa
- tsenngwa tirong Kgoeletso e e rotloeditweng ke Mokgath-kitlano wa Aforika (AU) ka ga Phokotso e e Potlakileng ya Dintsho tsa Masea le Baimana mo Aforika.

Puso e tla potlakisa ditirelo tsa tlhokomelo ya boitekanelo mo dingwageng di le tlhano ka go:

- aga dittleliniki le ditikwatikwe tsa boitekanelo tsa baagi di le 213 mmogo le dipetlele di le 43.
- ntšhwafatsa mafelo a boitekanelo a le 870 mo dikgaolong tsa tekelelo di le 11 tsa NHI.
- meanagana gabedi katiso ya ngwaga le ngwaga ya dingaka ka fa gae le kwa moseja go ka nna 2 000 ka ngwaga.
- meanagana gabedi palo ya batho ba ba dirisang dianthire-trobaerale go tloga mo go 2,4 milione go ka fitlha mo palong e e bonetsweng kwa pele ya 5,1 milione.
- gagamatsa manaane a thatlhobo le kalafo ya TB mo bao ba leng mo kotsing, go akaretsa batshwarwa ba le 150 000 kwa dikgole-gelong, badirameepong ba le 500 00 mmogo le batho ba ba balelwang go 600 000 bao ba nnang mo mafelong a meepo.
- enta basetsanyana bothle ba ba leng mo Mophatong wa 4 kgatlhanong le mogare wa *human papilloma*, go fokotsa thata dikotsi tsa gore ba tshwarwe ke kankere ya molongwana wa popelo mo nakong e e tllang.

Tse dingwe tsa ditserganyo tse puso e ikemiseditseng go ka di fitlhelela ka 2019 di akaretsa go:

- oketsa pakatshelo go ka fitlha mo dingwageng di le 63
- fokotsa palo ya dintsho tsa masea go tloga mo di le 27 ka 2012 go fitlha mo di le 18 mo maseeng a le 1 000 a a belegweng
- fokotsa palo ya dintsho tsa baimana go tloga go di le 269 go theogela kwa tlase ga di le 100 mo maseeng a le 100 000 a a belegweng

Pabalesego ya loago

Thulaganyo ya pabalesego ya loago e e botlhokwa, e e thusang e bile e le e e somarelegang

Go tokafatsa melaotetlelelo ya ditirelo tsa pabalesego ya loago mo bathong ba ba nang le matshwanedi a go di amogela, puso e dirile dipeelo tse di latelang:

- Ka 2024, ditirelo tse di boleng tsa ECD di tla fitlhelesega le go fitlhelelwa ke bana bothle le batlhokomedi ba bona. Paki e e thusang ya ditirelo tsa ECD e tla abelwa bana ba santse ba le bannyé thata go fitlha mo go ba ba nang le dingwaga di le nne, go tsepamisitswe mogopolo mo go bao ba humanegileng.
- Ka 2019, batho ba ba nang le matshwanedi ba ka dirang 95% ba tla tshegediwa mo loagong ka mekgwa e jaaka wa tlamelo ka matlole a bana, tlamelo ka matlole a batho ba ba nang le bogole mmogo le tlamelo ka matlole a bagodi.
- Malapa a a leng mo kotsing a tla neelwa dijo

GO LWANTSHA BONWEENWEE LE BOSENYI

Go netefatsa gore batho botlhe mo Aforika Borwa ba bolokesegile e bile ba ikutlwa ba bolokesegile, puso e ikemiseditse go fitlhelela tse di latelang ka 2019:

- Go fokotsa palo ya bosenyi jo bo setlhogo jo bo begilweng.
- Go dira gore go babalesege gore batho ba ka tsamaya bosigo le motshegare ba le esi
- Go netefatsa gore malapa a kgotsofaletse ditirelo tsa mapodisi mo tikologong ya bona mmogo le mokgwa yoo dikgotlatshekelo di samaganang le batlhotlheletsi ba bosenyi.
- Go kgaratlhela go tokafatsa maemo a Aforika Borwa mo Dipalong tse di Elwangtlhoko tsa Bonweenwee tsa Boditshhabatshaba ka ga Botlhokadiphitlhela.

Dipeelo tseno di tla fitlhelelwaa, magareng ga tse dingwe, ka go fokotsa bontsi jwa bosenyi jo bo setlhogo, go netefatsa fa go nna le thulaganyo ya bosiamisi jwa bosenyi e e lolameng e bile e le mathagatlha, go babalela le go sireleta melelwane ya Aforika Borwa ka manontlhotlho; go pitikolosa bosenyi jwa dikhomphiuthara; go netefatsa fa go na le kutlwano fa gae, le go Iwantsha bosenyi.

Go aga bokgoni jwa go Iwantsha bosenyi

Bokgoni jwa go dira dipatlisiso tse di tseneletseng le tsa bosenyi bo tla tokafadiwa, go akaretsa go thibela bosenyi mo basading le mo baneng.

Go fokotsa palo ya basenyi ba ba boeletsang bosenyi fa ba tswa kgolegelong, puso e tla oketsa le go tokafatsa manaane a kgopololo mabapi le batlolamelao; ya tokafatsa kopanyo le setshaba mo go bao ba neelwang diparola le go

netefatsa gore ke fela ba le mmalwa bao ba neelwang parola kgotsa bao ba gatakakang melawana ya parola. Thulaganyo ya bosiamisi mo bosenying e tla rulaganngwa gore e dire ka tolamo le ka manontlhotlho.

Go akofisa tolamo ya sepodisi

Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa e tla solo felwa gore e tsibogele ka bonako bosenyi jo bo begilweng le go dira dipatlisiso ka thulaganyo.

Go babalela melelwane ya rona

Melelwane ya Aforika Borwa e tla babalelwaa ka manontlhotlho, ya sireletswa le go babalelwaa go fokotsa ditiragalo tsa go tshela melelwane ka tsela e e seng mo molaong.

Go Iwantsha bonweenwee

Puso e ikemiseditse go tokafatsa dipalopalo tsa batshwarwa mabapi le bonweenwee jo bogolo. Melao e e leng kgatlhanong le bonweenwee e tla baakanngwa go lettelela gore go nne le dikotlhao tse di bogale, go sireletsaa bao ba begang bosenyi – go akaretsa bao ba direlang makala a poraelete – le go gagamatsa boikemedi jwa ditheo tse di kgatlhanong le bonweenwee.

Yuniti ya Dipatlisiso e e Itlhophileng, Setlhophatiro se se Kgatlhanong le Bonweenwee, Yuniti ya Bojelodithoto le ba di-Hawks ba tla Iwantsha bosenyi le bonweenwee mo dikarolong tsotlhhe tsa setshaba.

TLHABOLOLO YA METSESELEGAE, NTŠHWAFATSO YA NAGA LE BOLEMI MMOGO LE TLAMELO E E SA TLHAELENG YA DIJO

Ditšhaba tsa metseselegae tse di matlhagatlhaga, tse di lekalekanang tsa leruri tse di tsayang karolo mo tlamelong e e sa tlhaeleng ya dijo

Go gagamatsa tlamelot e e sa tlhaeleng ya dijo le go gaisana ga temothuo, le go fokotsa lehuma, bogolosegolo mo mafelong ao mo pusong ya mo malobeng a neng a itsege ka mafelo a dipuso tsa bogosi, puso e batla:

- Go oketsa phesente ya lefatshe le le tlhagisang dikuno leo le leng mo diatleng tsa batho bao mo malobeng ba neng ba timiwa ditšhono go tloga mo go 11,5% ka 2013 go fitlha mo go 20%
- Go netefatsa gore dihekетара (ha) di le 7,2 milione tsa naga ka botlalo e busediwa kwa diatleng tsa bao mo malobeng ba neng ba sena ditšhono mme di dirisiwe ka tsela eo e tla unngwelang (fa go bapisiwa le dimilione di le nne tsa dihekетара ka 2013).
- Go fokotsa phesente ya malapa a a leng mo kotsing ya go bolawa ke tlala go tloga mo go 11,4% ka 2013 go fitlha kwa tlase ga 9,5%.
- Go fokotsa phesente ya palo ya baagi ba ba tshelang botoka go na le ba ba humanegileng (ka dithwathlwa tsa R443 ka

2011) go tloga mo go 32,3% go fitlha ka fa tlase ga 22%.

- Go fokotsa botlhokatiro kwa metseselegaeng go tloga mo go 49% ya ga jaanong go fitlha mo tlase ga 40%.

Puso gape e tla sala morago tse di latelang:

- Taolo ya naga e e tokafaditsweng mmogo le maano a go dirisiwa ga sebaka mabapi le tlhabololo e e kopanetsweng kwa metseselegaeng.
- Ntšhwafatso ya naga e e somarelegang mabapi le tlhabololo ya bolemi.
- Tlamelelo e e sa tlhaeleng ya dijo e e tokafaditsweng.
- Tlhabololo le tshegetso ya balemirui ba ba potlana (ka tsa setegeniki, matole le tsa mafaratlhathila) go fetola bolemi.
- Phitlhelelo e e okeditsweng ya boleng le ditirelo tsa mafaratlhathila a motheo, bogolosegolo mo thutong, mo tlhokomelong ya boitekanelo le mo dipalangweng tsa bosenhaba mo metseselegaeng.
- Tshegetso mabapi le dikgwebo le diintaseteeri tse di somarelegang tsa metseselegae.
- Go oketsa dipeeletso mo boapeing jwa dijalwa, tlhabololo ya dikgwebisano le phitlhelelo e e tokafaditsweng mo dimarakeng le mo ditirelong tsa matole e leng seo se tla tlholang ditiro kwa metseselegaeng.

GO NETEFATSA PHITLHELELO YA MADULO A A SIAMENG MMOGO LE DITIRELO TSA MOTHEO TSE DI NANG LE BOLENG

Madulo a batho a a somarelegang le boleng jo bo tokafaditsweng jwa botshelo jwa kwa malapeng

Go fitlhelela ponelopele ya tshomarello ya madulo a batho le boleng jo bo tokafetseng jwa botshelo jwa kwa malapeng, dilo tse di kwa setlhogong tsa puso di akaretsa:

- Palo e e lekaneng ya dintlo le boleng jo bo tokafaditsweng jwa botshelo jwa mo tikologong, e e ka fitlhelelang malapa a mangwe a le 1,4 milione a a tla nnang mo dintlong tse dintshwa kgotsa tse di tokafaditsweng ka 2019.
- Maraka wa dintlo tsa bodulo o o dirang e bile o na le tekatekano ka dipeelo tsa diyuniti tsa dintlo tse ditshwa di ka nna 110 000 mo phatlheng ya maraka wa tse di rekegang ka 2019.
- Go totilwe dimasepala di le 49 tse di lopilweng go abelana ka dintlo.
- Makwalotetla a bodulo a diyuniti tsotlhе tse di tlametsweng ka matlole di le 563 000 mmogo le tshalelomorago ya

makwalotetla a bodulo a le 900 000 mo manaaneng a bodulo a a kopantsweng a tla fetisiwa.

- Tlhabololo ya mafelo a a sa tlhomiwang semmuso e tla solofelwa gore e akaretse malapa a ka nna 750 000, le go netefatsa fa go na le ditirelo le mafaratlhathla a motheo mo mafelong a a sa tlhomiwang semmuso a le 2 200.

Go netefaletsa dintlo tse di duelesegang

Puso e tla lekola didirisiwa tsa thusotuelo ya dintlo go rotloeletsa bodulo jo bongwe jo bo siameng jwa batho. E bonela pele dintlo tse di kgaogantsweng ka makgaontsi tsa go hira, tseo di akaretsang le go hiriwa ga tshingwana. Tettlelelo ya go ka reka ntlo e tla akaretsa batho bao e leng lwa ntlha ba reka dintlo.

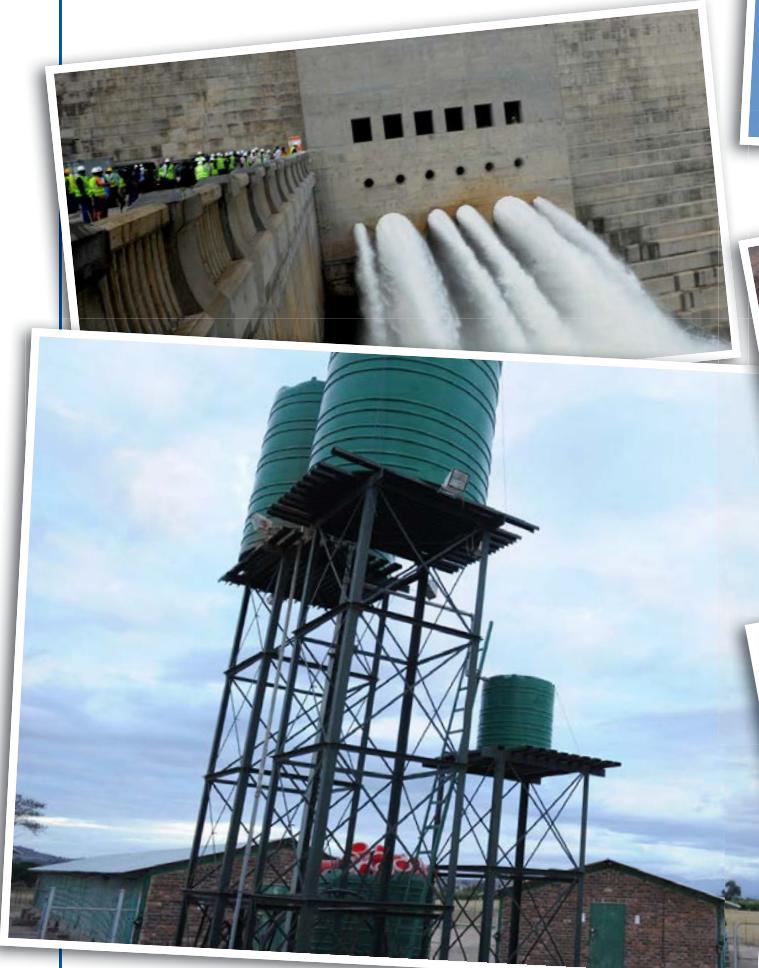
Baagi ba ba tlhokang dintlo

Puso e tla dirisana le dimasepala, bathapi le ditheo tsa matlole go tlamela baagi ba kwa mafelong a meepo ka matlole a go aga dintlo.

Pusoselegae e e tsibogelang, e e rwalang maikarabelo, e e manontlhotlhlo e bile e dira ka tolamo

Go netefatsa gore baagi ba na le phitlhelelo ya leruri e e tshepagalang ya ditirelo tsa motheo mo dingwageng di le tlhano tse di tlang, puso e batla go:

- oketsa phesente ya malapa a a fitlhelelang ditirelo tse di mosola tsa go tloga mo go 85% ka 2013 go fitlha mo go 90%.
- oketsa phesente ya malapa a a fithelelang ditirelo tse di mosola tsa kgeleloleswe tsa go tloga mo go 84% ka 2013 go fitlha mo go 90%, go akaretsa go fedisa tiriso ya dikgameloa jaaka dintlwanaaboithusetso mo mafelong a semmuso.
- golaganya dintlo tse dingwe gape di le 1,4 milione le motlakase magareng ga 2014 le 2019, mmogo le dikgolaganya tse dingwe tsa tlaleletso tseo e seng tsa motlakase di le 105 000.
- oketsa maemo a botshepegi jwa puso mo pusoselegaeng go tloga mo go 51% ka 2012 go fitlha mo go 65% ka 2019, jaaka go kaetswe ke dipatlisiso tsa IPSOS.
- Tokafatsa dipolo tsotlhe tsa boruni jwa dimasepala, ka bonnye jo bo ka fitlhlang go 75% ya dimasepala tse di sa retelelweng ke go bona diphalolo tsa boruni.

Puso e e siameng:

Go rotloetsa puso e e siameng, puso gape e ikaeletse go:

- rotloetsa tseokarolo ya baagi mo pusoselegaeng.
- gagamatsa dithulaganyo tsa pusotshwaraganelo go tshegetsa botoka le go matlafatsa dimasepala.
- tsaya dikgato tsa pakatelele tsa go tlhagisa batho ba ba nang le bokgoni mmogo le tsa go aga bokgoni tebang le makala a pusoselegae.
- tokafatsa boleng jwa thulaganyo ya botsamaisi le bolaodi jwa dimasepala, go akaretsa go thapiwa ga badiredi le thulaganyo ya go thapa batho, ya botsamaisi jwa matlole le tlameleo ya Taolo ya Dithoto, mmogo le dikgato tse di kgatlhanong le bonweenwee.

Go sireletsa le go tlotlomatsa dithoto tsa rona le didirisiwa tsa tlhago

Puso e ikemiseditse go netefaletsa ikonomi e e somarelegang, e e sa phepheolweng ke phetogo ya loapi, e e sa tshilafatseng mowa wa rona mmogo le setšhaba sa bosiamisi mo dingwageng di le tlhano tse di tllang ka go:

- nitamisa le go fokotsa tshilafatso ya mowa – phokotsegoo e kanaka 34% mo tshilafatsong ya mowa go tsxa mo “dikgwebong tsa ka gale” ka 2020 – (mme go latele phokotsegoo e kanaka 42% ka 2025).
- tsenyatirisong ditsibogelo tsa phetogo ya loapi
- oketsa diphesente tsa go tsenya letsogo mo ikonoming ga melewane ya kwa mawatleng go tloga mo 22,5% ka 2013 go fitlha mo 27% ka 2019
- oketsa kobamelomelao ya meepo ka Molao wa Metsi a Bosetšhaba, 1998 (Molao wa bo 36 wa 1998), go tloga mo 35% ka 2013 go fitlha mo 60% ka 2019.

Go samagana le phetogo ya loapi

Lekgetho la tshilafatso ya mowa, ditekanyetsokabo tsa tshilafatso ya mowa mmogo le tshegetso ya thekenoloji ya tshilafatso ya mowa e e kwa tlase di tla tsenngwa tirisong go baakanya dikgwetlho tsa phetogo ya loapi. Kwelotlase ya dilo tsa tlhago le go fedisiwa ga dijalo le ditshedi mo tikologong le yona e tla atlhaatlhiwa.

Dipholisi le manaane a botsamaisi jwa tikologo le tsone di tla netefatsa gore naga, mekgweleo, mabopo le mawatle a sireleditswe. Mo godimo ga go samagana le kgotlhelego ya mowa, puso e tla netefatsa fa metsi a babalesegile mme bodutelo jwa metsi, dinoka mmogo le metswedi le tsone di mo maemong a a itekanetseng.

Tsamaiso e e tokafetseng ya ditlakala (go akaretsa le ditlakala tse di nang le kotsi, ditlakala tsa kwa maokelong, ditlakala tsa kwa meepong, leraga mmogo le mantle/ditlakala tse dingwe ka kakaretso) ke maikarabelo puso, lekala la poraefete le a batsayakarolo botlhe.

GO TSENYA SEATLA MO GO TOKAFATSENG AFORIKA LE MO GO TOKAFATSENG LEFATSHE

Go aga Aforika Borwa ee botoka le go tshameka karolo mo go tokafatseng Aforika le mo go tokafatseng lefatshe

Go oketsa dipeeletso tse di maleba go tswa kwa dinageng tsa kwa ntle mo Aforika Borwa le go oketsa diromelwante tsa naga, puso e tla:

- tshegetsa dithulaganyo tsa kontinente le tsa tikologo go tsibogela le go rarabolola mathata, go rotloetsa kagiso le papalesego, go gagamatsa tirisanommogo mo tikologong, go oketsa ka bontsi kgwebisano ya dinaga tsa ka fa gare ga Aforika mmogo le go atlega mo tshomareleng ya tlhabololo ya Aforika
- oketsa palo ya bajanala ba kwa moseja go ka fitlha go 15 milione ka ngwaga go fitlha ka 2017, le go oketsa letseno la bojanala mo ikonoming go ka feta R125 bilione ka 2017.

Go rotloetsa kgwebisano

Kgatotlhomo 1 ya Tumelano ya Kgwebisano ya Dinagatharo (FTA) e tla konosediba go lettelela kgwebisanokgolo ka fa gare ga Aforika, dintasetering le mo tlhabololong ya mafaratiatlha. Puso gape e tla tsenya seatla mo go tlhagiseng sešwa karolo le ditiro tsa Mokgatlho wa Dithoto wa Dinaga tsa Borwa jwa Aforika.

Aforika Borwa e tla tshegetsa le go tokafatsa ditshweetso tsa AU le mekgatlho ya yone, go akaretsa le Dikgotlatshekelo tsa Aforika tse di samaganeng le Ditshwanelo tsa Batho. Naga gape e tla oketsa palo ya go thapiwa ga batho ba Aforika Borwa mo ditirong tse di bothlokwa mo Khomiseneng le mo mekgathong ya AU go ka nna 60%.

Puso e tla rotloetsa tlhabololo e e somarelegang mmogo le tirisanommogo mo kontinenteng ka go tsenya tirisong Tirisanommogo e Ntšwa mo Tlhabololong ya Aforika. E tla netefatsa gape gore maemo a a botlhokwa a Aforika Borwa a a tlhagelela mo dithulaganyong tse di lebisitseng kwa go tlhongweng ga FTA ya kontinente.

Botsalano jwa dinaga tsa kwa ntle

Go tsweletsapele maikemisetso a Aforika Borwa a dipholisi tsa botsalano jwa dinaga tsa kwa ntle, puso e tla rotloetsa kungwelo e e lekalekanang ya Dinaga tse di ka fa tlase ga Borwa jwa mogarafatshe ka go dirisa bolekoko jwa lone le go buisana le mekgatlho le dilophpha tsa kwa Borwa.

E tla ikaeleta go unngwelwa mo maemong a ikonomi a dinaga le a dithophpha tsa kwa Borwa ka go oketsa palo ya ditumelano tsa tirisanommogo ya ikonomi ya dinagapedi mo Aforika Borwa go tloga mo 49 go fitlha mo 59. E tla rotloetsa gape kungwelo e e lekalekanang ya dinaga tsa kwa Bokone.

GO AGA PUSO E E TLHABOLOLANG E BILE E NA LE BOKGONI

Bodiredipuso jo bo manontlhetho, jo bo lolameng le jo bo totileng tlhabololo

Sekolo sa Puso sa Bosetshaba se tla inola badiredipuso ba ba nang le maitemogelo mo mafapheng go abelana ka katiso mo dikarolong tse di botlhokwa tsa tsamaiso ya puso. Mafapha a tla tshegediwa go ngokela le go tlhabolola bokgoni jo ba bo tlhokang.

Lefapha la Bodiredipuso le Tsamaiso le tla lekelela sekema sa botlhatlheledi jwa batsamaisi ba bantshwa, mmogo le sekema sa bothapi jwa dialogane go thusa mafapha go ngokela le go tlhabolola dialogane tse di nang le bokgoni mme ba na le lerato la go direla Puso.

Karolo ya tlhogo ya tsamaiso ya Bodiredipuso e tla tlhomiya jaaka e nngwe ya ditiro tsa Mokaedikakaretso kwa Kantorong ya Moporesidente, mo bakaedikakaretso kwa Kantorotoneng ba tla diragatsang karolo e e tshwanang kwa maemong a porofense.

Ditlhogo tsa tsamaiso ya Bodiredipuso di tla solo felwa gore, gare ga maikarabelo a mangwe, di neele Moporesidente le bolaodi jo bo kwa setlhogong dikeletso tse di tlhomameng mo bolaoding jwa ditiro tsa Ditlhogo tsa Mafapha (di-HoD).

Kabinete e tla lekola lebelo leo di-HoD le batsamaisi ba bangwe ba rolang ditiro ka lone ka maithlomo a go netefaletsa tshomarelo ya boeteledipele jwa tsamaiso.

Kantoro ya Motlhankedimogolo wa Ditheko

Kantoro ya Motlhankedimogolo wa Ditheko kwa Lefapheng la Matlotlo la Bosetshaba e tla gagamatsa tseo di sa elwang tlhoko mo thulaganyong ya go reka le ya go baya dituediso, go netefatsa fa madi a dirisiwa sentle le ka go tlhoka bofitalha, go bona boleng ka madi a a dueletsweng, le go obamela dithulaganyo le go nna le boikobo. Go ntshetswa kwa ntle ga ditirelo tsa puso go tla fokodiwa.

Lefapheng la Matlotlo la Bosetshaba mmogo le Lefapheng la Togamaano, Tekolo le Tshekatsheko le tsentse tirisong thulaganyo ya go lekola dituelelo tsa batlamedikaditiro ba mafapha a puso ya bosetshaba le a porofense. Mafapha a nang le di-invoise tse dintsi tse di duetsweng go le thari a tla neelwa thuso ya go tsenyatiirisong thulaganyo e e tokafaditsweng ya kgwebo e e inotsweng mo maitemogelong a mafapha a a dirang bontle thata.

Puso e tla beela kwa setlhogong mafelo ao IT e nang le bokgoni jo bontsi jwa go ka tokafatsa phitlhelelo ya ditirelo.

Jaaka karolo ya go tlottomatsa bodiredipuso jo bo nang le maitsholo, badiredipuso mmogo le baemedi ba puso ba tla ganetswa go gwebisana le Puso. Seno se tla tshegediwa ke go tsenngwa tirisong go go tokafaditsweng ga Letlhomesa la Ditlhagiso tsa Dithata tsa Madi, kgagamatso ya tshireletso ya bao ba senolang bao ba sa obameleng melao eno, le go abelwa ga mafapha ka thuso ya setegeniki go tsamaisa melao botoka.

Tsibogelo ya Bodiredipuso mo baaging le mo batsayakarolong e tla tokafadiwa ka go tsosolosa lenaane la Batho Pele le go tsenya tirisong Lokwalo lwa Ditshwanelo tsa Bodiredipuso.

TIRISANOMMOGO LE POELANOSETSHABA

Setshaba se se farologaneng, se se dirisanang mmogo ka boikitso bo le bong jwa bosetshaba

Go rotloetsa setshaba se se dirisanang, puso mo dingwageng di le tlhano tse di tlhang e tla netefatsa gore:

- palo ya batho ba ba tsayang gore botsalano jwa batho ba lotso lo lo farologaneng bo a tokafala e tswelela go oketseg a go fitlha mo 65% (go tloga mo go 40% ka 2011).
- palo ya tirisanommogo e gogomogile go fitlha mo go 90% ka 2019 (go tloga mo go 80,4% ka 2011).
- palo ya mathatlhaga a baagi e tswelela go gogomoga go fitlha mo go 85% ka 2019 (go tloga mo go 79% ka 2011).
- palo ya batho ba ba fetileng dingwaga di le 18 bao e leng karolo ya mokgatlho wa dikhutsana e gogomogile go fitlha go 10% ka 2019 (go tloga mo go 5% ka 2011).

Go aga setshaba se se senang tlhaolele go ya ka mmala le bong

Dikarolo tse di botlhokwa tsa maitsholo tse di fitlhelwang ka fagare ga Molaotheo di tla totomadiwa go aga setlwaedi sa go sirelets a le go rotloetsa ditshwanelo tsa botho, tlollo le seriti sa baagi botlhe. Tiriso le kitso ya matshwao a bosetshaba e tla tlottomadiwa.

Matshwao a bosetshaba:

1. Pina ya bosetshaba – Nkosi sikelel'i-Afrika
2. Letshwao la puso la bosetshaba
3. Folaga ya bosetshaba
4. Phologolo ya bosetshaba – Tshepe
5. Nonyane ya bosetshaba – Mogolodi

Tirelodikgang, bogolosegolo Lekgotlakgaso la Aforika Borwa, e tla tshameka mananeo a a rotloetsang metlotlo le ponelopele ya Aforika Borwa e e senang kgatelelo go ya ka bong, lotso, e e nang le tekatekano le temokerasi.

Go kgaogana sebaka se le sengwe go ralala merafe, dibaka le maemo go tla letlelelw ka go:

A o ne o itse?

Karolo ya 6 ya Molaatheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa wa 1996 o netefaletsa maemo a tekatekano mo dipuong tsa bosetshaba di le 11 e leng: Afrikaans, English, isiNdebele, isiXhosa, isiZulu, Sepedi, Sesotho, Setswana, siSwati, Tshivenda le Xitsonga.

Le fa go le jalo, e tlhagisa gape le dipuo tse dingwe tse di buiwang mo Aforika Borwa tse di jaaka dipuo tsa Khoi, Nama le San, puo ya diatla, tsa Arabic, German, Greek, Gujarati, Hebrew, Hindi, Portuguese, Sanskrit, Tamil, Telugu le Urdu. Dipuo tsa mebotwana di le mmalwa tsa fa nageng di akaretsa Tsotsi-taal le Fanagalo.

Pharologano mo go fitlheleleng tlhokomelo ya boitekanelo, thuto le katiso, metsi a a phepa le ditirelo tse di matshwanedi tsa kgeleloleswe di tla fokodiwa, thutafatshe ya puso ya tlhaolele e tla fetolwa mme megolo ya go thusa batho ya puso e tla gagamadiwa.

Baagi ba tla lalediwa go thusa go elathoko kabelo ya ditirelo, fa batsadi le bone ba tla bo ba rotloediwa go nna le karolo e e matlhagatlhaga mo makgotlataolong a dikolo.

Molao wa Tekatekano kwa Ditirong wa 1998 (Molao wa bo 55 wa 1998) o tla tsenngwatirisong ka tolamo, mme pusetso le kabosešwa ya naga mmogo le dikgato tse dingwe tsa matlafatso di tla diragadiwa.

Boikitso jwa setso le dipuo

Dikgang di tla tlottiwa go tlisa pholo, tirisanommogo, poelanosetshaba, dipuisano le go tshepana. Tiriso ya dipuo tsana naga e no e tla okediwa.

6. Tlhapi ya bosetshaba – Galjoen
7. Lelemo la bosetshaba – Giant or king protea
8. Setlhare sa bosetshaba – Setlhare sa legong le le serolwana

- dirisiwa ga dipuisano tse di tlhamaletseng tsa setshaba
- tokafatsa sebaka le ditirelo tsa baagi
- tlhatlosa metshameko mo maemong ka bobedi e leng a baagi le a kwa dikolong.

Dikantoro tsa diporofense tsa DoC

Diporofense	Nomoro ya mogala
Kapa Botlhaba	043 722 2602
Foreisetata	051 448 4504/5
Gauteng	011 834 3560
Limpopo	015 291 4689
Mpumalanga	013 753 2397
Kapa Bokone	053 832 1378
Bokone Bophirima	018 381 7069/71
Kapa Bophirima	021 697 0145
KwaZulu-Natal	031 301 6787/8

Emeili: information@doc.gov.za

Diwebesaete: www.poa.gov.za

• www.gov.za

Mmogo re tsweletsa pele Aforika Borwa